

V čase spoločenských zmien síce vzniklo niekoľko nových, tzv. alternatívnych spoločenských organizácií s celoštátnou pôsobnosťou, ale najpočetnejším slovenským spolkom v Maďarsku zostal aj naďalej právny nástupca DZSM - *Zväz Slovákov v Maďarsku*. ZSM na báze fungujúcich slovenských klubov, pávich krúžkov a množiacich sa miestnych slovenských organizácií vytvoril svoju novú organizačnú štruktúru. Veľkú zmenu v spoločenskom živote Slovákov v Maďarsku znamenalo prijatie *národnostného zákona* v roku 1993 a *prvé voľby do menšinových samospráv* (1994). Po modifikácii menšinového a volebného zákona (v roku 2005) sa Zväz ako nominačná organizácia zúčastňuje volieb do slovenských samospráv.

ZSM ako najväčšia slovenská spoločenská organizácia v Maďarsku musela a musí dávať odpoveď na nové výzvy, hľadať miesto občianskej sféry v tomto systéme. Od roku 1996 je jeho predsedníčkou *Ruženka Egyedová Baráneková*. ZSM sa aj v nových podmienkach snaží *spájať, motivovať, aktivizovať Slovákov žijúcich roztrúsene po celej krajine* a nachádzajúcich sa na rôznych stupňoch uvedomelosti a organizovanosti. Tomuto zámeru slúžia jeho kultúrne aktivity: súťaž pre deti a mládež *Slovenské spievanky a veršovačky* a vydanie CD-platní *Slovenské spievanky*; unikátna zbierka krojovaných bábik slovenskej národnosti v Maďarsku a ich putovná výstava, Deň detí na Veľvyslanectve SR v Budapešti, *národopisný tábor pre deti*, súťažná prehliadka speváckych a folklórnych skupín *Slovenský škovanok*, *Celoštátny slovenský folklórny festival v obci Banka (Bánk)*, stretnutia *Slovenská gazdinka*, ako aj podujatia pre slovenskú mládež *Slovenské lipky* vrátane vytvorenia *Slovenského lipového hája v matranskom Alkári*. ZSM každoročne organizuje stretnutie svojich aktivistov v Hronci, usporadúva konferencie pod

názvom *Ako ďalej, Slováci v Maďarsku?* a ako prvý inicioval spoluprácu a osobné stretnutia so Slovákami zo sveta. Organizácia úzko spolupracuje s *Úradom pre Slovákov žijúcich v zahraničí*, ako aj s ďalšími inštitúciami na Slovensku.

Verejnoprospešná nadácia ZSM (ktorú v súčasnosti vedie *Dr. Anna Divičanová*) z prostriedkov poskytovaných vládou SR na podporu kultúrno-vzdelávacej činnosti uskutočňuje ojedinelý a mimoriadne dôležitý projekt pre žiakov a študentov slovenskej národnosti: *Školu v prírode na Slovensku SPOZNAJ SVOJE KORENE*, ktorého sa každý rok zúčastňuje okolo 300 záujemcov.

Vedúce osobnosti organizácie:

- 1948 - 1949 - **Ján Boldocky**, generálny tajomník
- 1948 - 1955 - **Michal Krajčík**, tajomník
- 1948 - 1972 - **Ján Hirka**, predseda
- 1955 - 1956 - **Michal Bernula**, generálny tajomník
- 1957 - 1970 - **Juraj Bielik**, generálny tajomník
- 1971 - 1983 - **Ján Such**, generálny tajomník
- 1973 - 1983 - **Ján Knihár**, predseda
- 1983 - 1990 - **Mária Jakabová Šingel'ová**,
generálna tajomníčka
- 1988 - 1990 - **Matej Šipický**, predseda
- 1990 - 1992 - **Mária Jakabová Šingel'ová**,
úradujúca predsedníčka
- 1990 - 1992 - **Anna Divičanová**,
poverená predsedníčka
- 1992 - 1996 - **Anna Divičanová**, predsedníčka
- 1992 - 1996 - **Michal Mata**, úradujúci predseda
- 1996 - **Ruženka Egyedová Baráneková**,
predsedníčka

Zväz Slovákov v Maďarsku

1116 Budapest, Kondorosi út 10/B B ép. IV/15.

Tel.: (00 36) 30 9287599

www.zsm.hu e.b.ruzsenka@gmail.com

Zväz Slovákov v Maďarsku



**"Daj Boh šťastia celej zemi,
všetkým národom..."**

Demokratický zväz Slovákov v Maďarsku bol založený 19. decembra 1948. Pôsobiť začal ako nezávislá organizácia, ktorá niesla v sebe aj niektoré znaky kultúrnej autonómie. V rokoch 1948 až 1951 fungoval ako spoločenská organizácia, ktorá zastupovala záujmy Slovákov na politickom, hospodárskom a kultúrnom poli. Od januára 1949 sa zakladali jeho prvé miestne organizácie v *Békešskej Čabe, Medeši, Poľnom Berinčoku, Veľkom Bánhedeši, Slovenskom Komlóši* a *Sarvaši* a v decembri vznikla aj v *Budapešti*. Pod vedením Zväzu sa pestovala a sprostredkúvala slovenská kultúra v rámci dvoch typov inštitúcií: v roku 1949 sa ako ústredné inštitúcie založil napr. *súbor bábkarov, tanečný súbor* a pri miestnych organizáciách vznikali *divadelné, tanečné a spevácke zbory*.

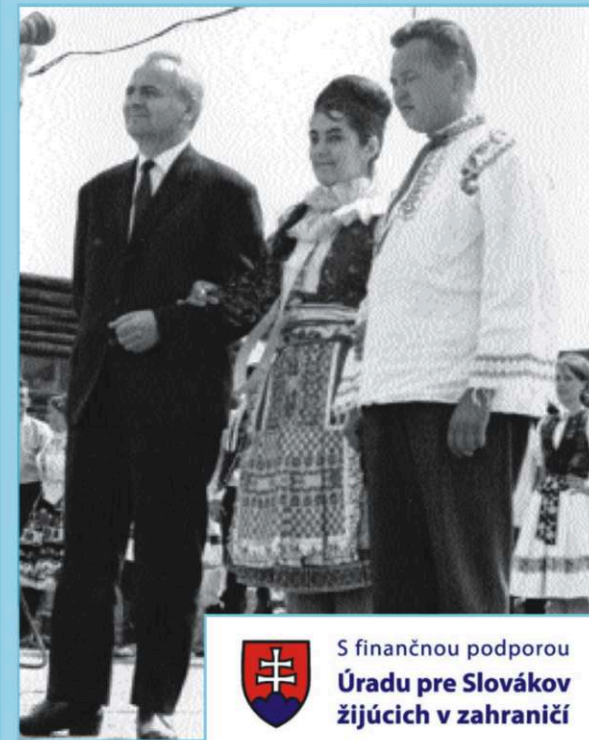
Od 1. januára 1949 mal DZSM svoj vlastný týždenník, ktorý vychádzal pod titulom *Naša sloboda* a od 4. októbra 1957 pod menom *Ludové noviny*, ktoré do r. 1996 patrili tejto občianskej organizácii.

Napriek tomu, že miestne organizácie DZSM vznikali v prvom rade v južnej časti Dolnej zeme, stala sa *prvou slovenskou spoločenskou a kultúrnou organizáciou s celoštátnou pôsobnosťou*. Týmto sa



pre Slovákov v Maďarsku zabezpečili také predpoklady, ktoré umožnili, aby zo slovenských jazykových ostrovov, ktoré existovali po stáročia izolovane, vznikla *skutočná národnostná komunita*. Organizácia budovaná na báze miestnych organizácií, bola začiatkom roku 1951 spolu s ostatnými maďarskými spoločenskými organizáciami z politicko-centralizačných dôvodov zrušená. Po roku 1951 sa oblasť pôsobenia DZSM zúžila, jeho činnosť sa obmedzovala výlučne na oblasť kultúry. Už koncom 50. rokov Slováci v Békešskej župe navrhli zakladanie miestnych organizácií, ale tieto nároky sa v praxi začali uplatňovať až o jedno desaťročie neskôr. Na kongrese v roku 1969 bol zvolený *Celoštátny výbor* a založili sa výbory pre tri základné oblasti slovenského života: *školský, kultúrny* a *tlačový*. Popri výboroch následne vznikali nové sekcie: začiatkom 70. rokov *Vlastivedná a národopisná sekcia*, ktorá začala organizovať národopisné tábory v slovenských osadách (1977-1990) a v roku 1981 *Slovenská literárna sekcia*, z ktorej v období spoločenských zmien vyrástlo *Združenie slovenských spisovateľov a umelcov v Maďarsku*. Markantnejšie črty nadobúda spoločenská činnosť organizácie po jej piatom kongrese v roku 1973, keď sa do činnosti zameranej na zachovávanie slo-

venskej kultúry zapojilo 70-80 obcí. Na kongrese v roku 1983 bola tajným hlasovaním zvolená za generálnu tajomníčku predstaviteľka mladšej strednej generácie, odchovankyňa slovenských inštitúcií založených po roku 1948 *Mária Jakabová Šingelová*. Požiadavka zmeny sa prejavila aj v tom, že v roku 1988 bolo zvolené vedenie nového typu: predsedom sa stal genetik *Matej Šipický*. V tomto období vedenie zväzu iniciovalo viacero reforiem, napr. *obnovenie miestnych organizácií a zakladanie siete slovenských inštitúcií*. V Békešskej Čabe vznikol *Slovenský výskumný ústav* (1990), ktorý bol prvou národnostnou vedeckou inštitúciou v Maďarsku. ZSM v roku 1990 založil aj *nadáciu Lipa*, ktorá poskytovala štipendiá pre žiakov základných a stredných škôl a pre vysokoškolských poslucháčov.



S finančnou podporou
**Úradu pre Slovákov
žijúcich v zahraničí**